

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹

Factors Affecting Mobile Information Behavior of Mahasarakham University Students

ธีราพร เดชเหลา (Theeraporn Dechlao)²

ฤทัย นิ่มน้อย (Ruethai Nimnoi)³

Received: November 11, 2021

Revised: December 14, 2021

Accepted: December 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 395 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความต้องการสารสนเทศมีระดับพฤติกรรมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ และด้านการเข้าถึงสารสนเทศ 2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ พบว่า นิสิตที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่แตกต่างกัน แต่นิสิตที่มีคณะต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แตกต่างกันในด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้แก่ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 75.5

คำสำคัญ: พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่, ปัจจัยที่มีอิทธิพล, นิสิตระดับปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ บทความจากปริญญานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม หลักสูตรสารสนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2564: Article from the M.I.S. in Information Science, Mahasarakham University in academic year 2021

² นิสิตระดับปริญญาโท สาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: Master's degree student in Information Science, Faculty of Informatics, Mahasarakham University, E-mail: 61011254001@msu.ac.th

³ ประ.ด., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: Ph.D., Assistant Professor, Information Science, Faculty of Informatics, Mahasarakham University, E-mail: ruethai.n@msu.ac.th

Abstract

The purposes of this study were 1) to study mobile information behavior of Mahasarakham University students, 2) to compare mobile information behavior, and 3) to study factors affecting mobile information behavior. The sample group was 395 Mahasarakham University students enrolled in the first semester of the academic year 2021. Data were collected by using a questionnaire and analyzed by using descriptive statistics and multiple regression analysis. The results of the study were as follows: 1) the students had mobile information behavior at a high level. When considering each aspect, it was found that the information need was the most, followed by Information retrieval & use and information access. 2) To comparison the mobile information behavior of students based on gender, age, year of study, there is no difference with a statistically significant level. However, students from different faculty had different mobile information behavior in information retrieval & use with statistically significant at the level of .05. 3) Factors affecting mobile information behavior found that the factors of mobile information behavior associated positive factors with mobile technology acceptance factors, psychological factors, environmental factors, and learning style with a predictive coefficient or predictive power was at 75.5 percent.

Keyword: Mobile information behavior, Factors affecting, Undergraduate student, Mahasarakham University

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Corona Virus Disease, COVID-19) ที่มีการระบาดในวงกว้าง ส่งผลให้รัฐบาลกำหนดให้องค์กรทุกระดับต้องดำเนินการตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่น การมอบงานให้บุคลากรไปปฏิบัติงานที่บ้าน (Work from Home : WFH) สามารถส่งงานผ่านช่องทางออนไลน์ ประชุมทางไกล เป็นต้น ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถบริหารจัดการตามบริบทของหน่วยงานตนเองได้ รวมถึงให้สถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องปรับแผนงานให้สอดคล้องกับผลกระทบจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ การเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นการสร้างความรู้แก่เด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์สามารถเรียนที่บ้านได้อย่างปลอดภัย เป็นการให้ความรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังสามารถเรียนได้ทุกสถานที่และไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา (Ministry of Education, 2020) รูปแบบของการเรียนการสอนออนไลน์ได้ถูกพัฒนาขึ้นจนในปัจจุบันมีการใช้โปรแกรมที่สมบูรณ์แบบเสมือนเรียนในชั้นเรียนจริง เช่น Microsoft teams, Zoom, Google meet, Google classroom เป็นต้น (Siritarungsri, 2020) ซึ่งสามารถรองรับการใช้งานได้ทั้งบนเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่

มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นอีกสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เช่นกัน โดยใช้โปรแกรมหลักที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้ ได้แก่ Google classroom และ Cisco WebEx meeting ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ทุกที่และยังสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมย้อนหลังได้ เนื่องจากมีระบบบันทึกการสอนไว้โดยมีการเรียนผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ แท็บเล็ต เครื่องคอมพิวเตอร์ (Office of General Education, Mahasarakham University, 2020) รูปแบบการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ส่งผลให้นิสิตและผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวคือต้องรู้จักการแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ ตลอดจนรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ

เป็นเครื่องมือการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ด้วยบทบาทของสารสนเทศที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ในกิจกรรมการเรียนรู้ และนิสิตจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ดีขึ้นในเรื่องความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมสารสนเทศ อันเป็นทักษะพื้นฐานของบัณฑิต (Vongprasert, Loipha, & Pecharasorn, 2013) ซึ่งนอกจากเพื่อตอบสนองความต้องการของสารสนเทศแล้ว การแสวงหาสารสนเทศ ยังเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ (Thani & Hashim, 2011) โดยที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาและการใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ของนิสิตและถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ของนิสิต มีลักษณะเช่นเดียวกับพฤติกรรมสารสนเทศในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางสารสนเทศ และการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในบริบทและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Parker, 2001)

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เพียงแต่ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอน แต่ยังมี การนำโทรศัพท์เคลื่อนที่มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ (Tindell & Bohlander, 2012) เนื่องด้วย โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ถูกพัฒนาให้มีความสะดวกต่อการใช้งาน และมีการพัฒนาฟังก์ชันการทำงานให้เหมาะสมต่อความต้องการของผู้ใช้งาน จากรายงานผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2561 ของประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป พบว่า จำนวนของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยมีมากถึง 56.66 ล้านคน (ร้อยละ 89.5) โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ที่มีเพียง 48.06 ล้านคน (ร้อยละ 77.2) กิจกรรมที่ทำผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ นอกเหนือจากการโทรออกและรับสายเข้าเป็นหลักแล้วส่วนใหญ่มีการใช้ฟังก์ชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น ถ่ายรูป ดูหนัง ฟังเพลง (ร้อยละ 82.4) การใช้บริการ SMS (ร้อยละ 66.1) การใช้งานสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 50.2) ผู้ใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการใช้สูงที่สุดคือกลุ่มอายุ 25-34 ปี (ร้อยละ 97.1) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 96.9) (National Statistical Office of Thailand, 2020) ด้วยการใช้งานเหล่านี้ทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการของนิสิต พร้อมทั้งลดข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และเวลาในการใช้งาน และยังอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านความบันเทิง และการติดต่อสื่อสาร (Wang et al., 2016) ทำให้การรับรู้ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้นิสิตยังมีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียน อาทิ การลงทะเบียนเรียน การชำระค่าเทอม การยื่นแบบฟอร์มออนไลน์ การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุด รวมไปถึงการใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ การซื้อของออนไลน์ และยังสามารถพบเห็นการใช้งานแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น การตั้งกลุ่มแชทสำหรับสนทนาหรือนัดหมายในการทำงานกลุ่ม การสืบค้นข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนรู้หรือการทำงาน และการใช้เพื่อความบันเทิง

จากสภาพที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่านิสิตมีพฤติกรรมสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ที่ส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในด้านของความต้องการ การเข้าถึง รวมไปถึงการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อนิสิตในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของโรค ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิต ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งในด้านการเรียนรู้ การใช้ชีวิตของนิสิต รวมถึงเพื่อเข้าใจถึงพฤติกรรมสารสนเทศของนิสิตที่มีต่อการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ผลการวิจัยที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่มีการเปลี่ยนไปในตามการใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

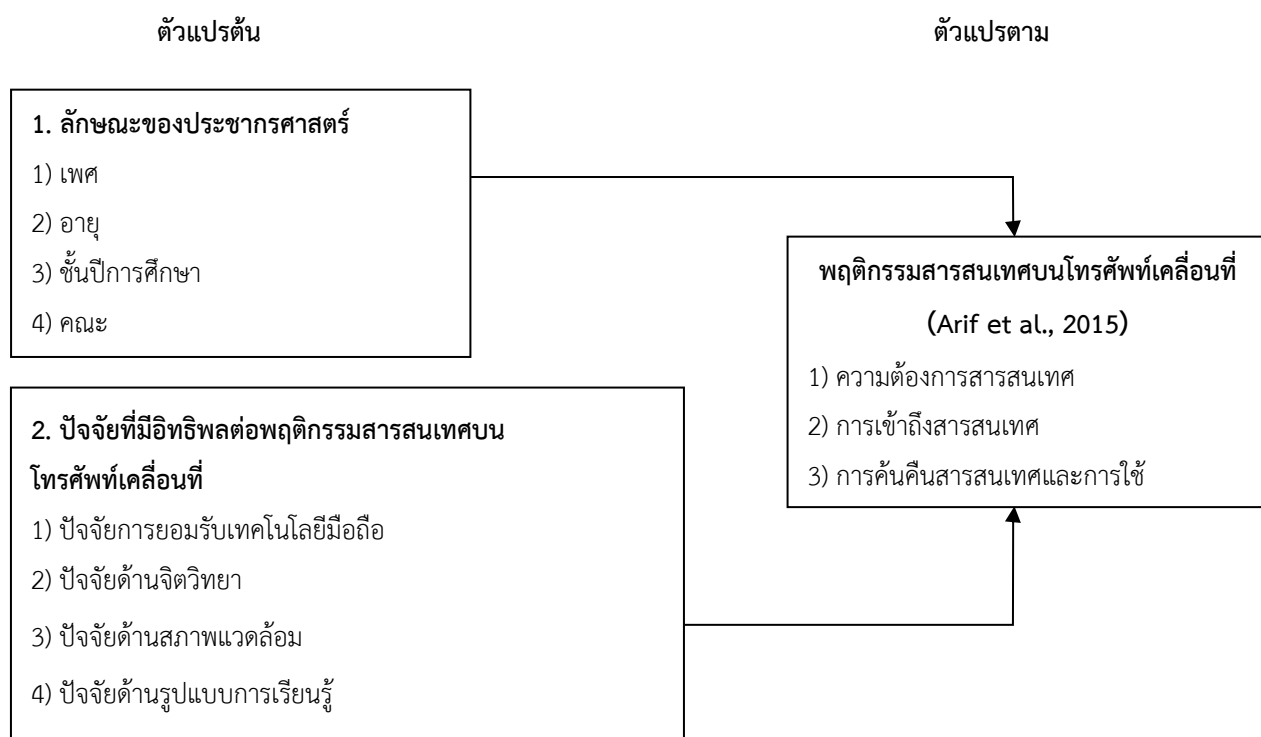
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีโดยใช้ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของ อารีฟ และคณะ (Arif et al., 2015) จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิต ได้แก่ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย ภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคามทั้งหมด 17 คณะ 2 วิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2564 จำนวน 33,111 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1976) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นโดยพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความต้องการสารสนเทศ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ และด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้

แบบสอบถามฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.33-1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (try-out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach alpha-coefficient) เท่ากับ 0.984 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีคุณภาพสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยในแต่ละคณะผู้วิจัยจะประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์ผ่านงานกิจกรรมนิสิตประจำคณะเพื่อติดต่อนิสิตให้ทำแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์แบบสอบถามอยู่ในรูปแบบของ google form และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2564 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน ได้แบบสอบถามที่ถูกต้องตามจำนวนที่กำหนดไว้ 395 ฉบับ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตและหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิต โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test (Independent samples) สำหรับตัวแปรต้นที่จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ เพศ และอายุ และใช้สถิติ F-test สำหรับตัวแปรต้นที่จำแนกได้มากกว่า 2 กลุ่ม คือ ชั้นปีการศึกษา และคณะ

4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในด้านอายุ พบว่า เป็นนิสิตที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี และเป็นนิสิตชั้นปีการศึกษาที่ 4 เป็นส่วนใหญ่ ในด้านของคณะ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เป็นนิสิตคณะบัญชีและการจัดการ รองลงมาคือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า โดยรวมนิสิตมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตมีพฤติกรรมด้านความต้องการสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) และด้านการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.48) ซึ่งจำแนกรายละเอียดแต่ละด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ด้านความต้องการสารสนเทศ

ด้านความต้องการสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การแสวงหาคำตอบ (Seeking Answer)			
1. ท่านต้องการสารสนเทศที่ถูกต้องผ่านการสืบค้นจากโทรศัพท์เคลื่อนที่	4.72	0.55	มากที่สุด
2. ท่านต้องการได้รับสารสนเทศตรงตามวัตถุประสงค์ของการสืบค้น	4.70	0.55	มากที่สุด
3. ท่านต้องการสารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ศึกษา	4.66	0.57	มากที่สุด
4. ท่านต้องการสารสนเทศเพื่อประกอบการทำวิจัย รายงาน หรืองานที่ท่านได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ	4.69	0.60	มากที่สุด
5. ท่านต้องการติดตามข่าวสารสารสนเทศผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่	4.64	0.61	มากที่สุด
การลดความไม่แน่นอน (Reducing Uncertainty)			
1. โทรศัพท์เคลื่อนที่ช่วยให้คุณเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว	4.52	0.66	มากที่สุด
2. ท่านได้รับสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย	4.43	0.74	มาก
3. ท่านสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เข้าถึงข้อมูลได้ทุกเวลา ทุกสถานที่	4.60	0.62	มากที่สุด
4. ท่านสามารถใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศต่าง ๆ บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้โดยง่าย เช่น การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลห้องสมุด เป็นต้น	4.71	0.53	มากที่สุด
รวม (N=395)	4.63	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ระดับของพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้านความต้องการสารสนเทศโดยรวม พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีพฤติกรรมสารสนเทศด้านความต้องการสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านต้องการสารสนเทศที่ถูกต้องผ่านการสืบค้นจากโทรศัพท์เคลื่อนที่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ ท่านสามารถใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ

ต่าง ๆ บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้โดยง่าย เช่น การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลห้องสมุด เป็นต้น ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53) และท่านต้องการได้รับสารสนเทศตรงตามวัตถุประสงค์ของการสืบค้น ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ

ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การเข้าถึงทางกายภาพ (Physical Access)			
1. ท่านสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์ได้อย่างอิสระ	4.26	0.77	มาก
2. ท่านได้รับสิทธิในการใช้เอกสารในฐานข้อมูลออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ	4.03	0.80	มาก
3. ท่านได้รับสิทธิในการเข้าถึงเอกสารออนไลน์ เช่น เอกสารวิชาการดิจิทัลต่าง ๆ ที่มีการเผยแพร่ให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access) เป็นต้น	4.15	0.81	มาก
การเข้าถึงทางสังคม (Social Access)			
1. ท่านใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับบุคคลอื่น	4.26	0.76	มาก
2. ท่านใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อการติดต่อสื่อสารและลดภาระนัดพบกันในการทำงานกลุ่ม	4.56	0.67	มากที่สุด
3. ท่านใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อศึกษาหาองค์ความรู้ที่ต้องการจากบุคคลอื่น	4.36	0.71	มาก
4. ท่านใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อติดตามข่าวสารและสารสนเทศจากกลุ่มต่าง ๆ หรือบุคคลอื่น	4.51	0.63	มากที่สุด
การเข้าถึงทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Access)			
1. ท่านสามารถเข้าถึงเอกสารออนไลน์โดยใช้คำค้น (Keyword) ในการสืบค้นข้อมูล	4.42	0.66	มาก
2. ท่านสามารถใช้งานเอกสารออนไลน์ได้อย่างต่อเนื่อง	4.22	0.78	มาก
3. ท่านสามารถเข้าถึงเอกสารออนไลน์ฉบับเต็ม (Full text) ได้ในเวลารวดเร็ว	4.10	0.81	มาก
4. ท่านได้รับเอกสารออนไลน์ที่ทันสมัย	4.27	0.73	มาก
5. ท่านได้รับเอกสารออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ โดยท่านสามารถประเมินเอกสารออนไลน์ก่อนนำมาใช้ได้	4.22	0.74	มาก
รวม (N=395)	4.35	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้านการเข้าถึงสารสนเทศโดยรวม พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีพฤติกรรมสารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อการติดต่อสื่อสารและลดภาระนัดพบกันในการทำงานกลุ่ม มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ท่านใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อติดตามข่าวสารและสารสนเทศจากกลุ่มต่าง ๆ หรือบุคคลอื่น ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.63) และท่านสามารถเข้าถึงเอกสารออนไลน์โดยใช้คำค้น (Keyword) ในการสืบค้นข้อมูล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้

ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การปรับเนื้อหา (Content Adaptation)			
1. เนื้อหาจากเอกสารออนไลน์ที่ท่านได้รับตรงกับความต้องการใช้	4.19	0.68	มาก
2. เนื้อหาจากเอกสารออนไลน์ที่ท่านได้รับมีประโยชน์กับงานของท่าน	4.36	0.64	มาก
3. เนื้อหาจากเอกสารออนไลน์ที่ได้รับสามารถนำมาปรับใช้กับงานของท่านได้	4.33	0.68	มาก
4. เนื้อหาที่ท่านได้รับสามารถนำมาใช้ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้	4.29	0.69	มาก
การรับรู้บริบท (Context Awareness)			
1. ท่านรับรู้ว่าจะสามารถค้นคืนสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้	4.47	0.65	มาก
2. ท่านรับรู้ว่าจะโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถค้นคืนสารสนเทศตามองค์ประกอบของสื่อดิจิทัล เช่น ตัวอักษร รูปภาพ กราฟฟิก เสียง เป็นต้น	4.53	0.65	มากที่สุด
3. ท่านรับรู้ว่าจะโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถค้นคืนสารสนเทศดิจิทัลได้ เช่น คลิปบนยูทูบ วิดีทัศน์ต่าง ๆ เป็นต้น	4.58	0.63	มากที่สุด
รวม (N=395)	4.49	0.48	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับของพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้โดยรวมพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีพฤติกรรมสารสนเทศด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านรับรู้ว่าจะโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถค้นคืนสารสนเทศดิจิทัลได้ เช่น คลิปบนยูทูบ วิดีทัศน์ต่าง ๆ เป็นต้น มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ท่านรับรู้ว่าจะโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถค้นคืนสารสนเทศตามองค์ประกอบของสื่อดิจิทัล เช่น ตัวอักษร รูปภาพ กราฟฟิก เสียง เป็นต้น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.65) ท่านรับรู้ว่าจะสามารถค้นคืนสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.65) และเนื้อหาจากเอกสารออนไลน์ที่ท่านได้รับมีประโยชน์กับงานของท่าน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.64)

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่แตกต่างกัน และพบว่านิสิตที่มีคณะต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตที่มีคณะต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้แตกต่างกัน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้แตกต่างกับคณะวิทยาศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีระดับพฤติกรรมสูงกว่านิสิตคณะวิทยาศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์จึงทำให้พฤติกรรมของนิสิต คณะดังกล่าวแตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม รายละเอียดแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1. ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ	0.525	0.042	0.596	12.397	0.000*
2. ปัจจัยด้านจิตวิทยา	0.073	0.028	0.100	2.592	0.010*
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	0.091	0.036	0.124	2.538	0.012*
4. ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้	0.089	0.035	0.111	2.529	0.012*

Constant = 1.043; $R^2 = 0.755$; p-value = 300.395; Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้วยเทคนิค Stepwise พบว่า R^2 เท่ากับ 0.755 หมายถึง ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 75.5 โดยที่ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ และปัจจัยด้านจิตวิทยา ตามลำดับ โดยสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.043 + 0.525X_1 + 0.073X_2 + 0.091X_3 + 0.089X_4$$

และเขียนสมการพยากรณ์โดยใช้คะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.596X_1 + 0.100X_2 + 0.124X_3 + 0.111X_4$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตที่มีเพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจเนื่องมาจากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มหาวิทยาลัยมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทำให้นิสิตมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเรื่องของความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ไม่แตกต่างกันมากนัก ในเรื่องของเพศนั้นระบบการศึกษามีการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเปิดกว้างให้กับทุกเพศได้รับการพัฒนาและเรียนรู้กันได้อย่างเท่าเทียมจึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ จำปาเงิน (Jampa-nguin, 2015); จีรวรรณ ศรีวงศ์ (Sriwong, 2016); กัตตมล พิศแลงงาม (Pislae-ngam, 2018);

แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี (Somprasertsri, 2018) ที่พบว่า เพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตที่มีลักษณะต่างกันมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศในการค้นคว้าสารสนเทศและการใช้แตกต่างกัน นั้นอาจเป็นเพราะแต่ละคนมีรูปแบบการเรียนการสอน หรือรายวิชาที่อาจส่งผลให้วัตถุประสงค์ของการค้นหาและนำมาใช้ จากผลการศึกษาพบว่าคณะพยาบาลมีระดับพฤติกรรมมากที่สุด ซึ่งเป็นนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจึงจำเป็นในการศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเฉพาะด้านที่มีเปลี่ยนแปลงและเกิดความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ดังนั้นจึงส่งผลให้มีการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล อุ่นจิตติ และสมฤทัย อีร์เรอสิริ (Unchitti & Theeraruangsiri, 2020); จีรวรรณ ศรีวงศ์ (Sriwong, 2016) ที่พบว่า คณะและสาขาวิชาที่ต่างกันมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศที่แตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านความต้องการสารสนเทศและการแสวงหาสารสนเทศ

2. จากผลการศึกษาปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ พบว่า โทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถใช้เพื่อเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลา และง่ายต่อการค้นหาสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโทรศัพท์เคลื่อนที่มีความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ย่อมส่งผลให้พฤติกรรมการใช้ของผู้ใช้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทำให้รูปแบบการเรียนมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่จึงถือว่าเป็นความพร้อมด้านเทคโนโลยีที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อการใช้งานของนิสิตในการเรียนออนไลน์ได้ ซึ่งการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ทำให้ผู้ใช้มีเจตคติไปในทางการยอมรับการใช้บริการศึกษาในระบบเคลื่อนที่ เนื่องจากมีประโยชน์และมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลได้ทันที และสามารถใช้งานได้ทุกที่ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของออยล์และแทน (Ooi & Tan, 2016) ในเรื่องของการรับรู้ความง่ายในการใช้งานที่ผู้ใช้เชื่อว่าไม่ต้องอาศัยความพยายามในการใช้งาน เพราะผู้ใช้จะรับรู้ว่าการใช้เทคโนโลยีนั้นสามารถนำมาใช้งานได้ง่าย และรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการที่ไม่ซับซ้อนในการใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีฟ และคณะ (Arif, et al., 2015) ที่พบว่า การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อตอบสนองความต้องการสารสนเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก ไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องของเวลาและสถานที่

3. จากผลการศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยา พบว่า นิสิตชอบใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ และมีความพึงพอใจในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยาเป็นกระบวนการคิดที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ อารมณ์ และทัศนคติที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ รวมไปถึงการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1954) ในเรื่องของการจูงใจ โดยมีสมมติฐานว่ามนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วก็จะเกิดความต้องการอย่างอื่นขึ้น ซึ่งความต้องการของมนุษย์อาจเกิดซ้ำซ้อนกันได้ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เห็นว่ากรณีที่นิสิตชอบศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ก็เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของเชฟแมน และแคนุก (Schifman & Kanuk, 2007) ที่กล่าวว่า ทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล โดยทัศนคติเป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรานี (Rani, 2017) ที่พบว่าลักษณะทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศนั้นสิ่งแรกที่เกี่ยวข้องคือ แรงจูงใจที่มาจากจากการรู้คิดทางอารมณ์ หรือบุคคลต้องรับรู้ถึงสถานการณ์หรือกระบวนการค้นหาสารสนเทศที่ตนเองพอจะแสวงหาได้จริง โดยความสนใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของแต่ละบุคคลนั้นมักจะแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย

ของสนธิมาตร แซ่แต้ (Saitaa, 2012) ที่พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศก็มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของการใช้สารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากผลการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ทำให้สามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้นกว่าการเรียนการสอนในรูปแบบปกติ เป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบการเรียนที่หลากหลายทำให้มีอิสระในการเรียน ซึ่งการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมก็ช่วยให้มีสติเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชคาจิ ซาเคห์ รังจาเรียน และคาซิมี่ (Shekarchizadeh, Ranjbarian, & Ghasemi, 2018) ที่พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคมหรือวัฒนธรรม และสถานการณ์ ต่างก็มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของบุคคลทั้งนั้น นอกจากนี้สถานการณ์ยังเป็นแรงจูงใจการใช้ประโยชน์หรือตัดสินใจสำหรับการค้นหาสารสนเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชสา สีนวนแก้ว และชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ (Seenuankaew & Vongprasert, 2015) ที่พบว่า ในเรื่องของวัฒนธรรมสารสนเทศด้านไอซีทีมีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่กันอย่างแพร่หลายในการแลกเปลี่ยนและกระจายสารสนเทศของคนทั้งภายนอกและภายในชุมชน ซึ่งเหตุผลที่นิยมใช้กันนั้นคือ เทคโนโลยีดังกล่าวมีราคาถูก สะดวก ไม่มีความสลับซับซ้อน นอกจากนี้แล้วยังมีการใช้สังคมเครือข่ายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลอีกด้วย

5. จากผลการศึกษาปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันส่งผลอย่างมากต่อการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ยังช่วยให้มีอิสระในการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนรู้ที่มีการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นิสิตเกิดความชอบและพอใจที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยในเรื่องของพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตให้ดีขึ้น เกิดการพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิดและแก้ปัญหา นวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ ทำให้มีอิสระทางความคิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ที่ช่วยให้มีอิสระเรียนรู้โดยการจดจำองค์ความรู้และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ บัทและโกเวล (Bhat & Govil, 2014) ที่กล่าวว่า การจัดรูปแบบการเรียนตามความสนใจของผู้เรียน และให้อิสระในการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน อีกทั้งรูปแบบการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้สอนสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของจุฑารัตน์ ช่างทอง ลำปาง แม่นมาตย์ และชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ (Changthong, Manmart, & Vongprasert, 2012) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนรู้มีผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศ ซึ่งจากงานวิจัยรูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบร่วมมือและพึ่งพาในเรื่องของการแสวงหาสารสนเทศ และการค้นข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอนควรมีการรวบรวมและแนะนำทรัพยากรดิจิทัล เช่น เอกสารดิจิทัล ฐานข้อมูลออนไลน์ (Open Access) ที่นำเชื่อถือและมีคุณภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นิสิตสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้เพื่อให้ผู้ใช้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาและการเข้าถึง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้สามารถประเมินสารสนเทศก่อนนำมาใช้ และป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ที่อาจเกิดขึ้นได้

1.3 จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้าน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมือถือมีอิทธิพลมากที่สุด เพราะผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่กันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นเพื่อให้เข้ากับการพฤติกรรมของผู้ใช้ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ในปัจจุบัน หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงควรมีการพัฒนาในเรื่องของบทเรียนออนไลน์ และควรมีศึกษาโปรแกรมที่หลากหลายและสามารถใช้งานบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ เพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น รายได้ ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่มากขึ้น

2.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเท่านั้น เป็นการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างมากยิ่งขึ้นในเรื่องของความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการค้นคืนสารสนเทศและการใช้

เอกสารอ้างอิง

- Arif, Z., Rahman, A. L. A., Ghazali, A. M., & Ghazali, M. F. I. M. (2015). *Dimension of Librarians' Mobile Information Behavior in an Openness Paradigm Era*.
- Bhat, M. A., & Govil, P. (2014). Understanding Learning Styles of Secondary School Students in Relation to certain Variables. *Asian Journal of Multi Discipline*, 2(11) November.
- Changtong, J., Manmart, L., & Vongprasert, C. (2012). Learning Styles: Factors Affecting Information Behavior of Thai Youths. *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 34(2), 162-184. (In Thai)
- Jampa-nguin, T. (2012). Information Behavior of Students at Rajamangala University of Technology Krunghthep. *UTK Research Journal*, 8(1), 37-48. (In Thai)
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personlity*. New York: Harpers and Row.
- Ministry of Education. (2020). *Instructional Design*. Retrieved June 23, 2020, from <https://www.moe.go.th>.
- National Statistical Office of Thailand. (2020). *Ministry of Digital Economy and Society*. Retrieved August 8, 2020 from <http://www.nso.go.th>.
- Office of General Education. Mahasarakham University. (2020). *Online Instruction Learning*. Retrieved January 25, 2020 from <http://genedu.msu.ac.th>.
- Ooi, K. B., & Tan, G. W. H. (2016). *Mobile technology acceptance model: An investigation using mobile users to explore smartphone credit card*. *Expert Systems with Applications*, 59, 33-46.
- Parker, N. (2001). Student learning as information behaviour: exploring Assessment Task Processes. *Information Research*, 6(2), 6-2.

- Pislae-ngam, K. (2018). Information Behavior of Students in Languages Communications and Information Technology Course of General Education Program. *Journal of information*, 17(2), 23-34. (In Thai)
- Rani, S. (2017). Psychological Factors Associated with Information Seeking Behaviour among Library Users. *International Journal of Library and Information Studies*, 7(3), 203-205.
- Saitaa, S. (2012). Factors Related to Efficiency and Effectiveness on the Use of Information System by Official of Chatuchak District Office. *Journal of Industrial Education*, 6(2), 41-47. (In Thai)
- Schifman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). *Consumer Behaviour* (9th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Seenuankaew, U., & Vongprasert, C. (2015). Enabling factors that affect information behaviors in value adding of farmers' production and marketing in Thailand. *Thaksin University Library Journal*, 4, 96-116. (In Thai)
- Shekarchizadeh, Z., Ranjbarian, B., & Ghasemi, V. (2018). Factors affecting information search behavior in purchasing an outbound package tour: A thematic analysis. *Iranian Journal of Management Studies*, 11(3), 463-486.
- Siritarungsri, B. (2020). The Management of Online Learning and Teaching: Towards the Professional Standards Framework for teaching and supporting learning in higher education. *The Journal of Chulabhorn Royal Academy*, 2(3), 1-17. (In Thai)
- Somprasertsri, G. (2018). Factors Influencing Information Search Behavior of Undergraduate Students at Faculty of Informatics, Mahasarakham University. *Information*, 25(1), 8-16. (In Thai)
- Sriwong, J. (2016). Information Behavior of Undergraduate Students at Thammasat University. *TLA Research Journal*. 9(1), 79-92. (In Thai)
- Thani, R. A., & Hashim, L. (2011). Information needs and Information seeking Behaviors of Social Science Graduate Students in Malaysian Public Universities. *International Journal of Business and Social Science*. 2(4):137-143.
- Tindell, D. R., & Bohlander, R. W. (2012). The use and abuse of cell phones and text messaging in the classroom: A survey of college students. *College Teaching*, 60(1), 1-9.
- Unchitti, D. & Theeraruangsiri, S. (2020). *The Relationship Between Information Behavior and Innovation Behavior of Undergraduate Student, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University (Research reports)*. Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University. (In Thai)
- Vongprasert, C., Loipha, S., & Pecharasorn, P. (2013). Information Behavior of Undergraduate Students, KhonKaen University. *Humanities and Social Sciences*, 30(3), 158-196. (In Thai)
- Wang, Q., et al. (2016). *Evaluation of medical stone amendment for the reduction of nitrogen loss and bioavailability of heavy metals during pig manure composting Bioresource Technology*, 220, 297-304.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis (3rd ed.)*. New York: Harper and Row Publication.